

جنین ها و نطفه ها شناسنامه دار باشند

در گفت و گو با آیت الله حاج شیخ هادی نجفی مدرس درس خارج فقه و اصول حوزه علمیه اصفهان با ورود به مسائل فقه در روش های کمک باروری دوازدهم خرداد ماه ۱۳۹۷ عنوان شد؛ در روش های کمک باوری مشکل شرعی نداریم و از هر نوعی که بخواهند اقدام کنند راه حل وجود دارد. ادامه این گفت و گو را دنبال کنید.

در رابطه با نطفه و جنین اهدایی و نسب و محرمیت وارث آن ها توضیح بفرمایید .

بسم الله الرحمن الرحيم

جایی که شما احتیاج دارید نطفه را از شخص ثالث بگیرید حالا شخص ثالث چه خانم باشد و چه اقا براساس فقه بچه متعلق است به صاحب نطفه به عنوان مثال اگر خانمی نطفه ندارد ولی شوهر او نطفه دارد و آمدند نطفه ی خواهر خانم را به عنوان شخص ثالث گرفتند و با نطفه ی شوهر خانم لقاح دادند و جنین را در رحم خانمی که همسر اوست قرار می دهند در این صورت جنین متعلق به آقا و آن شخص ثالث است چون نطفه را از آن دو گرفتیم از طرفی با تمسک به آیه ی (إِنْ أَمَّهَاتِهِمْ إِلَّا آلَىٰءُ وَلَدْنَهُمْ) [سوره مجادله، آیه ۲] کسی که جنین را در رحم پرورش می دهد و آن را به دنیا می آورد هم مادر محسوب می شود بنابراین این جنین دو مادر دارد.

راجع به محرمیت وارث، جنین هم به خانم صاحب نطفه و هم نسبت به زنی که در رحمش پرورش کرده به هر دو محرم است و از هر دو ارث می برد.

و در صورت اهدای جنین، وقتی خود زوجین نطفه ندارند و جنین هم داخل رحم خانم کاشته می شود، بچه در این صورت متعلق به خانم و آقایی هست که نطفه را اهدا کرده اند، اما مادری هم که جنین را در رحم پرورش داده است هم احکام مادری و محرمیت وارث برای او وجود دارد.

تکلیف آقا نیز به این صورت است که چون فرزند از نطفه ی او نیست در نتیجه توارثی هم نیست ولی محرمیت هست چون زن آقا آن فرزند را به دنیا آورده است و به آن آقا محرم است چون ربیبه ی آن آقا میشود ولی نسب و ارث با آقا نیست، در صورتی که زوجین تصمیم قطعی بر بزرگ کردن این فرزند دارند این آقا می تواند در زمان حیات هر چه می خواهد به بچه منتقل کند که مشکلی برای ارث پیش نیاید چون ارث اموالی است که ماترک میت است یعنی کسی بمیرد و اموالی از او باقی مانده باشد، در نتیجه داستان ارث با انتقال اموال در زمان حیات حل می شود.

با توجه به اینکه دغدغه های زیادی نسبت به زمان ازدواج فرزندان حاصل یافته از نطفه و جنین اهدایی در تلقیح مصنوعی وجود دارد و از سویی به دلیل خلاء قانونی و عدم ثبت و ضبط اطلاعات کامل اهداکننده و گیرنده که به منظور جلوگیری از ادعاها و مسائل حقوقی می باشد جهت پیشگیری از عدم رخ داد ازدواج با محارم و ایجاد اختلال و تشنج روانی در خانواده ها چه راهکاری را توصیه می نمایید؟

در صورتی که شخص ثالث به عنوان مثال خواهر خانم باشد و فرزند پسر بشود نمیتواند با دختر همان آقا که از او نطفه گرفتیم از دواج کنند چون خواهر و برادر می شوند لذا تحمک ها و اسپرم ها باید شناسنامه داشته باشند تا در صورت لزوم از آنها استفاده شود. و در هنگام ازدواج باید به طور قطع به یقین مشخص بشود که ازدواج با محارم است تا حرمت مترتب شود. اما مادامی که هیچ مدارکی برای تشخیص وجود ندارد و فرد نمی داند اشکالی ندارد.

در خصوص حضانت و ولایت و نفقه فرزندان حاصل از تلقیح مصنوعی به روش اهدایی توضیح بفرمایید؟

حضانت طفل بر می گردد به نسب، هرکسی نسب می برد حضانت هم با اوست. اما در هنگامی که می خواهند نطفه یا جنین را بخرند می توانند زوجین این شرط را از اهداکننده ها بگیرند که حق حضانت خود را نسبت به نطفه یا جنین با این زوجین واگذار کنند حالا در مقابل مبلغی و یا همینجور و این قرارداد را امضا کنند و اگذاری را قبول کنند. و هر کسی که بچه ملحق به او می شود وجوب انفاق و نفقه نیز برای همان فرد است.

آیا نسبت به تزریق اسپرم شخص ثالث به روش IUI محدودیت اخلاقی و شرعی مطرح می باشد؟

فرض کنید آقایی نطفه ندارد، اگر مستقیماً منی به داخل رحم تزریق بشود این اشکال دارد ولی براساس صحبت پزشکان اگر منی خالص سازی شود، مواد زائد حذف شود به گونه ای که ماده ی تزریقی رنگ، بو و مزه ی منی نداشته باشد و در واقع ماده ی جدیدی باشد و وقتی به عرف نشان می دهند آن را به عنوان منی شناسد اشکالی ندارد.

در رابطه با اهدای تخمک و اسپرم می بینم این مسئله به وضعیتی چون تجارت بازاریابی و VIP تبدیل شده است... و به دور از سنجش صلاحیت فرزندآوری این امر در ایران شیوع یافته است. دیدگاه شما درباره ی مشروعیت های آن چگونه است؟

اگر خود اشخاص اهداکننده و یا واسطه هایی که به عنوان دلال هستند پول بگیرند اشکالی وجود ندارد.

نظر شما درباره ی مشروعیت کاهش جنین در حاملگی های چندقلویی چیست؟

از بین بردن جنین اشکال دارد و کسی که جنین را از بین می برد باید دیه بدهد چون جنین موجود زنده است ولی روح در آن دمیده نشده است، اما در صورتی که مادر نمی تواند همه ی جنین ها را به ثمر برساند و به این جهت جنین ها را کاهش دهند این کار حرام نمی شود ولی دیه دارد، به عنوان مثال می گویند معلم برای آموزش جایز است تنبیه کند مخصوصاً اگر به اذن ولی باشد ولی شرایط این تنبیه به گونه ای است که نباید رنگ پوست تغییر کند و ایجاد سیاهی بکند اگر چنین اتفاقی بیفتد فردی که تنبیه کرده است باید دیه بدهد.

اگر به نکته ی دیگری اشاره نشده است لطفاً بفرمایید.

مراکز مربوطه سعی کنند جنین ها و نطفه ها حتماً شناسنامه دار کنند ولو به صورت محرمانه باشند، که اگر احتیاج شد چه از طرف اهداکننده، چه خود فرزند و چه در مواقع قانونی امکانش باشد که نسب فرزند دقیقاً معلوم شود.

ما در بحث روش های کمک باروری مشکل شرعی نداریم و هر نوعی که بخواهند اقدام کنند راه حل فقهی وجود دارد ولی این راه حل ها قانونمند است یعنی باید طبق این راه حل ها و طبق ضوابط شرعی جلو بروند در نتیجه هیچ مشکلی پیش نمی آید.

و به دوستان توصیه می کنم سخنرانی اینجانب را در «سمپوزیوم حقوق فرزندان حاصل از تکنیک های کمک باروری با دخالت شخص ثالث» که بر روی سایت اینجانب www.alnajafi.ir در قسمت بیانات بارگذاری شده است را گوش کنند.

موفق باشید